

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

Рівень вищої освіти - Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність - 081 «Право»

Освітня програма - «Право»

Кількість кредитів - 8 - 240 год.

Форма навчання - денна, заочна

Рік підготовки – 2, семестр - 3, 4

Компонент освітньої програми – обов'язкова, фахова.

Дні занять - відповідно до розкладу.

Консультації - відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання - українська.

АНОТАЦІЯ

Кримінальне право України є важливою галуззю права, яка визначає яке правопорушення є кримінальним і який вид покарання за нього є передбаченим, а також підстави притягнення та звільнення від кримінальної відповідальності, з метою ефективного захисту порушених, прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Вирішальним чинником для ефективного виконання завдань кримінального права України є інтеграція у національне кримінальне право європейських правових цінностей, які стосуються захисту прав людини і мають високе гуманістичне значення. Важливим для наближення українського кримінального права до стандартів європейського судочинства є ратифікація Верховною Радою України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Навчальна дисципліна «Кримінальне право України» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 3 і 4 семестрах в обсязі 8 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль - екзамен в 3 і екзамен в 4 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета - формування системи знань у сфері кримінального права України, розуміння його предмета, методів та принципів, поняття кримінального правопорушення, вивчення інституту покарання та його видів, дослідження підстав притягнення до кримінальної відповідальності та звільнення від кримінальної відповідальності, особливостей притягнення до кримінальної відповідальності неповнолітніх, кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, проти власності, проти основ національної безпеки, тощо. Викладання дисципліни «Кримінальне право України» має науково-практичне спрямування для формування у студентів правосвідомості та високої правової культури.

Завдання - використовуючи усі доступні форми навчання для повноцінного оволодіння студентами дисципліни «Кримінальне право України» з урахуванням особливостей предмета та методу правового регулювання кримінальних правовідносин, сприяти опануванню студентами наукових тверджень, положень кримінального права, набуття навичок його застосування у практиці правозахисної, правозастосовчої, наукової та іншої діяльності.

- сформувати у студентів глибокі теоретичні знання та практичні навички для використання їх у своїй професійній діяльності;

- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до правових засад захисту прав та інтересів особи у кримінальному праві як важливого засобу захисту фізичних та юридичних осіб, їх прав, свобод та законних інтересів;

- збагатити студентів теоретичними знаннями шляхом засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань кримінального права і ознайомити їх із сучасними тенденціями розвитку правових поглядів щодо кримінального права.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє повернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв - це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних

технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, земельне, аграрне та екологічне право.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Кримінальне право України” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програми результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про

захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального (в тому числі земельного та аграрного) і процесуального права.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Кримінальне право України» здійснюється у двох семестрах і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в 1 і екзамену в 2 семестрі у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни. *Залік* - це підсумковий контроль за перший семестр навчання, виставляється за результатами навчання студента протягом семестру. Загальна оцінка за залік визначається як сума поточного контролю до 100 балів.

Семестровий екзамен - це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Кримінальне процесуальне право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначенні у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання - передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема: 1. Поняття, предмет, завдання, система і принципи кримінального права
Кримінальне право України як окрема галузь права, як юридична наука та як навчальна дисципліна у вищих навчальних закладах.

Кримінальне право України як окрема галузь права: поняття, характерні особливості, місце в правовій системі.

Кримінальне право в системі права України. Кримінальне право і суміжні галузі права.

Система кримінального права. Загальна та Особлива частина кримінального права України, їх особливості та взаємозв'язок. Система Загальної частини кримінального права України.

Кримінальне право України як юридична наука. Предмет та основні методи науки кримінального права.

Принципи кримінального права України. Система принципів кримінального права України.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність. Кримінальна відповідальність та її підстави.

Поняття закону про кримінальну відповідальність, його ознаки й значення. Структура КК України. Загальна й Особлива частини КК, їх єдність й взаємозв'язок.

Поняття кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Спірні питання щодо кримінальної відповідальності в науці кримінального права.

Форми кримінальної відповідальності. Загальна характеристика окремих форм кримінальної відповідальності, що передбачені КК України.

Юридичні підстави кримінальної відповідальності.

Тема 3. Кримінальне правопорушення і його види.

Визначення поняття кримінальне правопорушення на різних етапах розвитку людської цивілізації. Соціальна природа кримінального правопорушення. Основні типи визначення поняття кримінальне правопорушення: формальне; матеріальне; формально - матеріальне, їх суть. Поняття кримінального правопорушення в чинному КК України. Ознаки кримінального правопорушення, їх загальна характеристика. Юридична природа положення ч. 2 ст. 11 КК України щодо малозначності діяння, його значення для правозастосовної практики.

Місце кримінального правопорушення в системі правопорушень. Критерії відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень.

Класифікація кримінального правопорушення у кримінальному праві

Тема 4. Склад кримінального правопорушення.

Поняття складу кримінального правопорушення та його значення. Основні функції юридичного складу кримінального правопорушення в механізмі кримінально-правового регулювання.

Специфічна конструкція юридичного складу кримінального правопорушення як системне поєднання його елементів. Елементи складу кримінального правопорушення, їх зміст, органічна єдність. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона як елементи складу кримінального правопорушення, їхні ознаки.

Обов'язкові та факультативні ознаки складу кримінального правопорушення, значення такого поділу ознак складу кримінального правопорушення.

Проблеми класифікації юридичних складів кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення і кваліфікація кримінального правопорушення. Поняття кваліфікації кримінального правопорушення та її значення.

Тема 5. Об'єктивні ознаки кримінального правопорушення.

Поняття об'єкта кримінального правопорушення, його значення. Об'єкт кримінального правопорушення і предмет (об'єкт) кримінально-правової охорони. Класифікація (види) об'єктів кримінального правопорушення. Поняття об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, її кримінально-правове значення. Ознаки складу кримінального правопорушення, які характеризують об'єктивну сторону: обов'язкові та факультативні.

Діяння як обов'язковий елемент об'єктивної сторони складу кримінального

правопорушення. Суспільно-небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення: поняття, види та кримінально-правове значення.

Причинний зв'язок у кримінальному праві та його значення. Інші факультативні ознаки, що характеризують об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення, їхнє кримінально - правове значення.

Тема 6. Суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення.

Поняття суб'єкта кримінального правопорушення в кримінальному праві, співвідношення із поняттями "особа винного", "особистість злочинця" тощо. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Загальний і спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення в кримінальному праві. Проблема визначення юридичних осіб суб'єктами окремих кримінальних правопорушень.

Поняття осудності, неосудності та обмеженої осудності та її значення критерії, ознаки та значення.

Поняття суб'єктивної сторони кримінального правопорушення та її значення. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Поняття вини та її значення. Підстави (критерії) поділу вини на форми та види, його кримінально-правове значення.

Умисел як форма вини, його види за КК України. Необережність як форма вини, її види. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу.

Мотив і мета як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, їх види та кримінально - правове значення.

Тема 7. Стадії вчинення кримінального правопорушення.

Поняття й види стадії вчинення кримінального правопорушення за чинним законодавством.

Закінчене кримінальне правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення за КК України. Готування до кримінального правопорушення, його поняття, об'єктивні й суб'єктивні ознаки. Замах на кримінальне правопорушення, його поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види замаху на кримінальне правопорушення та їх кримінально - правове значення. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні, її поняття та ознаки. Відмінність добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця від дійового каяття.

Тема 8. Співучасть у кримінальному правопорушенні.

Поняття і значення співучасті у кримінальному правопорушенні, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Спірні питання щодо співучасті у кримінальному правопорушенні в науці кримінального права.

Види співучасників кримінального правопорушення за КК України. Кримінально-правова характеристика ознак окремих співучасників. Виконавець та співвиконавець кримінального правопорушення. Організатор кримінального правопорушення. Підбурювач до кримінального правопорушення. Способи підбурювання. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки підбурювання. Пособник кримінального правопорушення. Види пособництва. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки пособництва. Відмежування пособництва від підбурювання.

Форми співучасті. Спеціальні питання відповідальності співучасників. Причетність до кримінального правопорушення.

Тема 9. Множинність кримінальних правопорушень.

Поняття множинності кримінальних правопорушень у кримінальному праві. Одиначне кримінальне правопорушення. Види одиначних кримінальних правопорушень.

Види множинності кримінальних правопорушень. Форми множинності кримінальних правопорушень, що передбачені в КК України. Повторність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види повторності

Сукупність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види сукупності кримінальних

правопорушень: ідеальна та реальна сукупність.

Тема 10. Обставини, що виключають кримінальне правопорушення як діяння.

Поняття та юридична природа обставин, що виключають кримінальне правопорушення як діяння. Проблеми класифікації цих обставин у науці кримінального права.

Необхідна оборона: поняття, ознаки, умови правомірності. Перевищення меж необхідної оборони: поняття, ознаки, відповідальність. Уявна оборона: поняття, юридична природа, види, вплив на кримінальну відповідальність.

Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони. Перевищення меж заходів, необхідних для затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, відповідальність.

Крайня необхідність: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони та затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Перевищення меж крайньої необхідності: поняття, ознаки, відповідальність.

Фізичний або психічний примус: поняття та ознаки. Кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу.

Виконання наказу або розпорядження: поняття та ознаки. Підстави визнання наказу або розпорядження законним.

Діяння, пов'язане з ризиком: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Поняття та ознаки виправданості ризику за КК України. Невиправданий ризик та його кримінально-правове значення. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінального правопорушення діяльності організованої групи чи злочинної організації: поняття та основний кримінально - правовий зміст.

Тема 11. Поняття, мета, система і види покарання.

Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом. Мета покарання.

Система та види покарань. Поняття, ознаки та значення системи покарань за кримінальним правом.

Класифікація (види) покарань. Основні та додаткові покарання; безстрокові, строкові та не пов'язані зі встановленням строків, загальні та спеціальні види покарань за КК України.

Довічне позбавлення волі: поняття та зміст. Категорія осіб, до яких не може бути застосоване це покарання.

Смертна кара як вид покарання в кримінальному праві окремих держав.

Тема 12. Призначення покарання. Звільнення від покарання та його відбування.

Загальні засади призначення покарання, їх юридична природа та загальний зміст.

Загальна характеристика, значення та класифікація обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Межі врахування судом цих обставин при призначенні покарання.

Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Правила складання покарань та зарахування попереднього ув'язнення.

Поняття та юридична природа звільнення від покарання та його відбування. Окремі форми (субінститути) інститути, звільнення від покарання та його відбування: звільнення від покарання, звільнення від подальшого відбування покарання, заміна покарання більш м'яким та пом'якшення призначеного покарання.

Види звільнення від покарання. Заміна покарання більш м'яким, його специфічний кримінально-правовий зміст. Інші різновиди заміни покарання більш м'яким, що передбаченні в КК України.

Особливості звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Тема 13. Судимість: поняття, погашення, зняття. Інші заходи кримінально-правового характеру. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.

Поняття та кримінально-правове значення судимості. Часові межі судимості. Погашення судимості. Загальні умови та строки погашення судимості. Особливості обчислення строків погашення судимості при перебігу давності виконання вироку, при умовно-достроковому звільненні від покарання чи заміни його більш м'яким. Погашення судимості в осіб, щодо яких застосовано закон України про амністію або акт про помилування. Переривання строку погашення судимості.

Зняття судимості. Умови та підстави зняття судимості, що передбачені КК України.

Поняття та види примусових заходів медичного характеру їх юридична природа, кримінально - правовий зміст та мета.

Інші заходи кримінально-правового характеру. Спеціальна конфіскація. Випадки застосування спеціальної конфіскації.

Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Поняття уповноваженої особи юридичної особи. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.

Тема 14. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх як прояв гуманізму кримінального законодавства України.

Примусові заходи виховного характеру що застосовуються до особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно - небезпечне діяння.

Звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності. Підстави звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності, із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Особливості призначення покарання неповнолітнім. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх, специфіка їх застосування. Додаткові правові орієнтири, які враховує суд при призначенні покарання неповнолітньому.

Особливості погашення і зняття судимості в осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення ним вісімнадцятирічного віку.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 15. Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: особливості конструкції юридичних складів та види цього злочину. Посягання та територіальну цілісність і недоторканість України: аналіз юридичних складів кримінальних правопорушень, особливості кваліфікації за сукупністю з іншими злочинами. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Державна зрада: аналіз юридичного складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила державну зраду. Посягання на життя державного чи громадського діяча: аналіз складу злочину. Диверсія: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін складу злочину, форми диверсії. Шпигунство: аналіз складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила шпигунство; відмінність від державної зради. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Тема 16. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Кримінальні правопорушення проти життя. Кримінально - правове поняття вбивства.

Види вбивств за КК України. Умисне вбивство без обтяжуючих і без пом'якшуючих обставин: поняття та відмежування від інших видів умисного вбивства. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах: аналіз юридичного складу кримінального правопорушення, особливості кваліфікації окремих його різновидів. Умисні вбивства при пом'якшуючих обставинах: особливості юридичних складів. Вбивство через необережність: особливості суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Доведення до самогубства і погроза вбивства: особливості складів кримінального правопорушення, відмежування від умисного вбивства та вбивства через необережність.

Кримінальні правопорушення проти здоров'я. Поняття тілесного ушкодження: медичний та юридичний аспекти. Види тілесних ушкоджень за КК України. Залежність ступеня тяжкості тілесних ушкоджень від тривалості розладу здоров'я та розміру стійкої втрати працездатності. Умисне тяжке тілесне ушкодження: аналіз складів кримінального правопорушення. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження: особливості складів кримінальних правопорушень та кваліфікації за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями. Умисне легке тілесне ушкодження: види, особливості юридичних складів кримінальних правопорушень. Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження. Побої і мордування: аналіз юридичних складів кримінальних правопорушень. Каткування: особливості складу кримінального правопорушення, відмінність від суміжних складів. Спеціальні види тілесних ушкоджень. Зараження ВІЛ чи іншою невиліковною інфекційною хворобою. Зараження венеричною хворобою.

Кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчиняються у сфері медичного обслуговування. Інші кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини.

Тема 17. Кримінальні правопорушення проти волі честі та гідності особи та проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти волі особи.

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини: аналіз складу кримінального правопорушення, відмінність від захоплення заручників. Підміна дитини: особливості складу кримінального правопорушення. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: аналіз складу кримінального правопорушення та його кваліфікуючих ознак. Експлуатація дітей. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Незаконне поміщення в психіатричний заклад. Особливості юридичних складів кримінальних

правопорушень.

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи. Зґвалтування; сексуальне насильство; примушування до вступу в статевий зв'язок: особливості юридичних складів кримінального правопорушення, кваліфікація за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями.

Кримінальні правопорушення проти статевої недоторканості неповнолітніх. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку; розбещення неповнолітніх: особливості юридичних складів, відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

Тема 18. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти особистих прав і свобод людини та громадянина. Проблеми систематизації юридичних складів цих кримінальних правопорушень за КК України.

Кримінальні правопорушення проти виборчих прав громадян України.

Кримінальні правопорушення проти трудових прав громадян. Кримінальні правопорушення у сфері охорони права на об'єкти інтелектуальної власності. Кримінальні правопорушення проти інших особистих прав і свобод людини та громадянина. Кримінальні правопорушення проти сім'ї. Кримінальні правопорушення проти свободи совісті.

Тема 19. Кримінальні правопорушення проти власності та у сфері

господарської діяльності

Корисливі кримінальні правопорушення проти власності, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного чи інших осіб. Корисливі кримінальні правопорушення проти власності, не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб. Некорисливі кримінальні правопорушення проти власності.

Кримінальні правопорушення у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної системи України. Кримінальні правопорушення у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності господарюючих суб'єктів. Кримінальні правопорушення у сфері банкрутства. Доведення до банкрутства.

Кримінальні правопорушення у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів. Кримінальні правопорушення у сфері приватизації державного та комунального майна.

Тема 20. Кримінальні правопорушення проти довкілля.

Екологічна безпека навколишнього природного середовища як родовий об'єкт кримінальних правопорушень проти довкілля. Особливості безпосередніх об'єктів кримінальних правопорушень проти довкілля.

Співвідношення кримінальних правопорушень проти довкілля із кримінальними правопорушеннями проти власності.

Кримінальні правопорушення проти екологічної безпеки. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання землі, її надр. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання водних ресурсів та атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання об'єктів флори і фауни.

Тема 21. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.

Кримінальні правопорушення, пов'язані із створенням злочинних об'єднань, участю у них та у кримінальних правопорушеннях, що вчиняються ними чи пов'язані з ними.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами. Кримінальні правопорушення пов'язані з порушенням різних правил, що забезпечують громадську безпеку.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту та проти громадського порядку та моральності.

Кримінальні правопорушення, що посягають на безпеку руху та експлуатацію всіх видів транспорту. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Кримінальні правопорушення, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, повітряного, водного та магістрального трубопровідного транспорту.

Кримінальні правопорушення, що посягають на безпеку руху експлуатацію автомобільного та міського електричного транспорту.

Кримінальні правопорушення проти громадського порядку.

Кримінальні правопорушення проти моральності. Посягання на основні моральні принципи і цінності у сфері духовного культурного життя суспільства. Посягання на основні принципи моральності у сфері статевих відносин. Посягання на основні принципи моральності у сфері морального і фізичного розвитку неповнолітніх. Втягнення неповнолітніх у кримінальне правопорушення діяльність.

Тема 23. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальне правопорушення проти здоров'я населення.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних

речовин або їх аналогів без мети збуту. Кримінальні правопорушення, пов'язанні з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення. Кримінальні правопорушення, пов'язанні з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

Інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Тема 24. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації та проти авторитету органів влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

Кримінальні правопорушення, які посягають на відносини у сфері охорони державної таємниці або конфіденційність інформації. Кримінальні правопорушення, які посягають на недоторканість державного кордону України. Ухилення від військового обліку або спеціальних зборів. Особливості юридичних складів кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення у сфері використання державних символів. Кримінальні правопорушення, пов'язанні із перешкоджанням діяльності організацій та об'єднань громадян. Кримінальні правопорушення проти представників влади, працівників правоохоронних органів, членів громадських формувань.

Кримінальні правопорушення у сфері використання документів і засобів отримання інформації. Інші кримінальні правопорушення проти авторитету держави і діяльності об'єднань громадян.

Тема 25. Кримінальні правопорушення у сфері використання обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

Несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. Порушення правил експлуатації ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється. Перешкоджання роботі ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку. Особливості юридичних складів кримінальних правопорушень.

Тема 26. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття службової особи та службового кримінального правопорушення. Проблеми систематизації юридичних складів службових кримінальних правопорушень. Проблеми систематизації юридичних складів службових кримінальних правопорушень.

"Загальні" юридичні склади службових кримінальних правопорушень. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Особливості юридичних складів кримінальних правопорушень, підстави звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка дала неправомірну вигоду. Пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі.

Тема 27. Кримінальні правопорушення проти правосуддя та проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення). Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дільництва, прокуратури і суду. Кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства. Кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних висновків у справі. Кримінальні правопорушення, які перешкоджають своєчасному розкриттю і пресіченню кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення, які перешкоджають виконанню вироку (рішення) і призначеного ним покарання. Невиконання судового рішення.

Кримінальні правопорушення проти порядку підлеглості і військової честі.

Військові службові кримінальні правопорушення. Кримінальні правопорушення проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій. Кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями. Погане поводження з військовополоненими.

Кримінальні правопорушення проти миру. Кримінальні правопорушення проти безпеки людства. Застосування зброї масового знищення. Розроблення, виробництво, придбання, зберігання,

Кримінальні правопорушення проти міжнародного правопорядку. Піратство. Аналіз юридичних складів кримінальних правопорушень.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. -К., 2020.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. -К., 2021.

3. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року) // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. -Амстердам -Київ, 2020.

4. Конституція України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до конституції: <http://zakon1.rada.gov.ua>

5. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

6. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (2021—2022) [Електронний ресурс]. — Режим доступу до постанов: <http://www.scourt.gov.ua>

7. Конституційне законодавство України: законодавчі акти, коментар, офіційне тлумачення: [у 2-х кн.]: 36. нормат. актів. — [2-ге вид., перероб. і доп.] / [авт.упоряд. С. В. Лінецький, М. І. Мельник, А. М. Ришелюк]. — Кн. 2. — К: Атіка, 2021. — 840 с.

8. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: Навчальний посібник / За заг. ред. М.І. Хавронюка. - К.: Ваіте, 2021. - 944 с.

9. Житний О. О. Кримінальне право України: Загальна частина (у схемах та таблицях): Навч. посіб. / О. О. Житний. — Х.: Одиссей, 2021. — 200 с.

10. Кримінальне право (Загальна частина): підручник / [А. М. Бабенко, Ю. А. Вапсва, В. К. Гришук та ін.]; за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. націон. ун-т внутр. справ. — Х.: Вид-во ХНУВС, 2021. — 378 с.

11. Кримінальне право (Загальна частина): навчальний посібник / [укл. Сосніна О.В.]. - Львів: Львівська комерційна академія, 2021. - 307 с.

12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2 томах /За заг. ред. В.Я. Тація, В.П.Пшонки,В.І.Борисова, В.І.Тютюгіна. Вид. 5-е, доповн. -Х.: Право, 2021.-141бс.32.Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / за ред. В.Я. Тація, В.І.Борисова, В.І.Тютюгіна. -5-те вид., переробл. і допов. -Х.: Право, 2021. -528 с.33.

13. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник /За ред. проф. В.Я. Тація, В.І.Борисова, В.І.Тютюгіна. -5-те вид., переробл.і допов.-Х.:Право, 2022.-680с.

14. Кримінальний кодекс України: постатейні матеріали та навчально- практичні завдання / І. П. Баглай, І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова, К. Т. Кравченко, О. М. Литвинов, А. В. Савченко, Ю. Л. Сенін, О. І. Соболев; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І. Г. Богатирьова. — К.: Атіка, 2021. — 640 с.

Допоміжна

15. Кузнецов В. В. Кримінальне право України: посіб. для підготов. до іспитів / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко / За заг. ред. д.ю.н., проф. О. М. Джузи. — 4-те вид., доповн. та перероб. — К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2020. — 304 с.

16. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації кримінальне правопорушення: [підручник] / [В. В. Кузнецов, А. В. Савченко]; за заг. ред. проф. Є. М. Моїсєєва та О. М. Джузи; наук. ред. доц. І. А. Вартилицька. — [2-е вид. перероб.]. — К.: КНТ, 2021. — 300 с.
17. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: [навч. посіб.] / Навроцький В. О. — К.: Юрінком Інтер, 2020. — 512 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /М. Бойко, Л. П. Брич, В. К. Гришук, О. О. Дудоров та ін.; За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. — [7-е вид., переробл. та допов.]. — К.: Юридична думка, 2020. — 1288 с.
19. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 т. — Т. 1 / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — [3-те вид., перероб. та доп.]. — К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2020. — 964 с.
20. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 т. — Т. 2 / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — [3-те вид., перероб. та доповн.]. — К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2021.— 624 с.
21. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій /В. Кузнецов, А. В. Савченко, О. Ф. Штанько — [2-ге вид., виправ. та доповн.] — К.: ПАЛИВОДА А. В., 2021. — 636 с.
22. Сучасне кримінальне право України: нормативно-правові документи та судово-слідча практика: Хрестоматія / Упоряд. А. В. Савченко та ін.; За заг. ред. В. В. Кузнецова. — К.: ПАЛИВОДА А. В., 2022. — 496 с.
23. Українське кримінальне право: Загальна частина: Підручн. / За ред. В.О. Навроцького. - К.: Юрінком Інтер, 2022.
24. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / П. Л. Фріс. — [2-ге вид., доп. і перероб.] — К.: Атіка, 2021. — 512 с.
25. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / П. Л. Фріс. — [2-ге вид., доп. і перероб.] — К.: Атіка, 2022. — 512 с.
26. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: [монографія] / М. І. Хавронюк — К.: Юрисконсульт, 2020. — 1048 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).
2. Електронні інформаційні ресурси:
 1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;
 2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
 3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
 4. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
 5. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.
 6. Офіційний сайт Базы українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.